LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA
DĖL X SKUNDO
PRIEŠ VALSTYBINĘ MOKESČIŲ INSPEKCIJĄ
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2015-03-10 Nr. 4D-2014/1-1721
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėja, Mokesčių mokėtoja) skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau vadinama – VMI arba VMI prie FM) pareigūnų veiksmų (neveikimo) mokestinės nepriemokos išieškojimo klausimu.

2. Skunde Pareiškėja nurodo:

2.1. „2014-05-28 per e. paslaugas „Mano VMI“ gavau pranešimą apie nesumokėtus mokesčius, 1110,63 Lt, iš kurių GPM [gyventojų pajamų mokesčio] 985,03 Lt skola mokestinio laikotarpio 2013-01-01–2013-12-31 ir GPM 124,85 Lt skola ankstesnių mokėjimo terminų bei 0,75 Lt skola žemės mokesčio. Kadangi užpildžius Metinę gyventojų pajamų deklaraciją pastebėjau, kad esu skolinga, VMI jau 2014-04-15 sumokėjau 50 Lt [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Su VMI raštu suderinome mokėjimų grafiką, minėtai skolai [...]:

1) 2014-05-30 sumokėjau 276,69 Lt [...];

2) 2014-07-16 sumokėjau 247,47 Lt [...];

3) 2014-09-02 sumokėjau 250,47 Lt [...].“

2.3. „2014-09-25 VMI informavo, kad buvo atlikta užskaita mokesčio permokos 286,00 Lt, iš kurių 285,25 Lt įskaityti mano mokestinės nepriemokos GPM [...] ir 0,75 Lt žemės mokesčio [...]. Viso sumokėta VMI 1110,63 Lt, t. y. ši suma buvo nurodyta 2014-05-28 pranešime apie nesumokėtus mokesčius.“

2.4. „2014-09-15 raštu kreipiausi į VMI ir prašiau mane informuoti, ar pagal 2014-05-28 VMI pranešimą esu atsiskaičiusi su mokesčių inspekcija [...]. 2014-10-02 raštu Nr. (20.21-06)-RMA-23244 VMI mane informavo, kad esu skolinga 46,12 Lt GPM ir 23,55 Lt GPM delspinigių. Nebuvo nurodyta, iki kada turiu sumokėti dar papildomai atsiradusią mokestinę nepriemoką, nebuvo suformuotas pranešimas per „Mano VMI“, kad esu dar skolinga, kuriame būtų nurodytas išaiškinimas, už kurį laikotarpį vėl atsirado skola, nes 2014-05-28 VMI pranešime buvo nurodyta skola už 2013 m. ir kitų laikotarpių susidariusios skolos [...].“

2.5. „2014-11-17 sumokėjau 23,55 Lt GPM delspinigių, kurie buvo nurodyti VMI 2014-10-02 rašte Nr. (20.21-06)-RMA-23244 (kadangi mokėjimas buvo atliktas ne iš mano sąskaitos, mokėjimo paskirtyje nurodyta, už ką yra sumokėtas mokestis ir mano asmens kodas) [...].“

2.6. „Per „Mano VMI“ 2014-11-03 vėl pateikiau paklausimą, kad man būtų paaiškinta, iš kur atsirado nauja skola, 46,12 Lt, ir nurodžiau, kad sumokėjau 23,55 Lt delspinigių, kurie nurodyti VMI 2014-10-02 rašte Nr. (20.21-06)-RMA-23244 [...]. 2014-11-27 rašte Nr. (20.21-06)RMA-

25643 VMI man praneša, kad aš skolinga jau 46,39 Lt GPM (t. y. 0,27 Lt daugiau nei 2014-10-02 rašte), ir pateikia lentelę iš dviejų lapų **(nors rašte nurodo vieną)** [...]. Lentelėje vėl nurodomi delspinigiai už 2010 m. 1,85 Lt, 2013 m. 21,97 Lt, už 2014 m. GPM skola 22,57 Lt. Liko neaišku, o kokius aš delspinigius mokėjau 23,55 Lt pagal 2014-10-02 VMI raštą.“

3. Pareiškėja Seimo kontrolierių prašo „išsiaiškinti“:

3.1. „kodėl VMI į pateiktus raštus atsako formaliai, pridedamos lentelės, kurias turiu šifruoti, neatsako į konkrečiai pateiktus klausimus“;

3.2. „ar nėra pažeistos procedūros dėl mokesčių mokėtojo informavimo dėl susidariusios skolos, t. y. už kuriuos mokestinius laikotarpius, kada ir kaip yra informuojamas mokesčių mokėtojas, ar turi būti nurodyta mokesčio sumokėjimo terminas, kiti reikalingi duomenys nepriemokoms sumokėti“;

3.3. „kodėl 0,27 Lt padidėjo skola, lentelėje už 2014 m. nurodyta skola GPM, kai dar nėra pasibaigęs mokestinis laikotarpis, nebuvo užpildytos GPM metinės deklaracijos už 2014 m. [VMI 2014-10-02 ir 2014-11-27 raštuose nėra nurodyta, iki kada turiu sumokėti skolą, o galimai 0,27 Lt pabrangimas yra vėl delspinigiai]. Liko neaišku, o kokius aš delspinigius mokėjau 23,55 Lt pagal 2014-10-02 VMI raštą“;

3.4. „[...] lentelėje nurodyta, kad iš 2010 m. grąžintinos GPM 846,34 Lt sumos buvo į VMI sąskaitą įskaitytas žemės mokestis 7,66 Lt, tai jeigu VMI turi tokią teisę, tai kodėl už 2010 m. neįsiskaitė visos nepriemokos sumos už 2010 m., o apie skolą už 2010 m. man praneša tik 2014 m., tarsi visus 3 metus skolos nebuvo ir ji paaiškėjo tik 2014 m.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kreipėsi į VMI, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

5. VMI Seimo kontrolieriui pateikė informaciją, iš kurios nustatyta:

5.1. „Mokesčių apskaitos informacinė sistema pagal patvirtintą algoritmą automatiškai 2014-05-28 suformavo ir Mano VMI portale patalpino pranešimą apie Pareiškėjos nesumokėtas prievoles. Mokesčių mokėtoja 2014-05-28 buvo skolinga 1110,63 Lt, iš jų 983,00 Lt GPM nuo gyventojo B klasės pajamų ir nuo metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje priskaičiuotų pajamų (toliau vadinama – GPM), 2,03 Lt GPM delspinigių, apskaičiuotų už laiku nesumokėtą GPM už 2013 m., 123,00 Lt GPM už 2010 m., 1,85 Lt GPM delspinigių, apskaičiuotų už laiku nesumokėtą GPM už 2010 m., 0,75 Lt žemės mokesčio delspinigių.“

5.2. „Pareiškėja 2014-04-15 į biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą sumokėjo 50,00 Lt GPM, mokamo nuolatinio Lietuvos gyventojo. 2014-05-28 pranešime GPM nepriemoka yra nurodyta jau įvertinus šią 50,00 Lt 2014-04-15 įmoką (apie tai Mokesčių mokėtojai buvo paaiškinta VMI prie FM 2014-10-02 rašte Nr. (20.21-06)-RMA-23244). Ši įmoka padengė dalį GPM prievolės už 2010 m. (mokėtina prievolė pagal 2010 metų patikslintą deklaraciją buvo 173,00 Lt).“

5.3. „VMI 2014-04-16 gavo Pareiškėjos prašymą mokestinę nepriemoką sumokėti dalimis iki 2014-08-31. VMI prie FM išnagrinėjusi prašymą informavo, kad [...] mokestinės nepriemokos išieškojimo iki 2014-08-31 nepradės su sąlyga, kad Mokesčių mokėtoja tinkamai vykdys mokėjimus pagal pateiktą grafiką bei laiku mokės einamuosius mokesčius. Rašte Mokesčių mokėtojai taip pat buvo paaiškinta delspinigių skaičiavimo tvarka. Leidus Mokesčių mokėtojui sumokėti mokestinę nepriemoką dalimis, delspinigių skaičiavimas nestabdomas, jie skaičiuojami Įstatymo nustatyta

tvarka.“

5.4. „Pareiškėja per Mano VMI portalą 2014-09-12 pateikė prašymą grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) iš Verslo liudijimo išdavimo mokesčio 286,00 Lt permokos [...] – 285,25 Lt įskaityti į GPM [...] ir 0,75 Lt į žemės mokesčio delspinigius [...]. Nepažeidžiant Mokesčio permokos (skirtumo) grąžinimo (įskaitymo) taisyklėse nurodyto termino, VMI prie FM Mokesčių apskaitos departamento (toliau vadinama – MAD) Prievolių apskaitos skyriaus (toliau vadinama – PAS) l poskyris, 2014-09-25 gavęs Vilniaus apskrities VMI išvadą, kad permoka reali, įskaitė prašomą permoką GPM ir žemės mokesčio delspinigių nepriemokai padengti. Sprendimas grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) 2014-09-25 patalpintas Mano VMI portale ir Mokesčių mokėtojos perskaitytas 2014-10-06 (laikomas įteiktu 2014-10-06).“

5.5. „VMI prie FM 2014-09-15 gavo Mokesčių mokėtojos raštą, kuriame klausė, ar yra padaryta užskaita pagal jos prašymą, ar įvertintos jos sumokėtos sumos ir ar ji yra atsiskaičiusi pagal jai pateiktą pranešimą.“

5.6. „VMI prie FM MAD PAS l poskyris pagal priskirtą kompetenciją 2014-10-02 atsakė Mokesčių mokėtojai į jos pateiktus klausimus: jos Prašymas įvykdytas, 2014-05-30, 2014-07-16, 2014-09-02 įmokos įvertintos, atkreiptas dėmesys, į tai, kad 2014-05-28 pranešime GPM nepriemoka yra nurodyta jau įvertinus 2014-04-15 50,00 Lt įmoką. Taip pat buvo nurodyta aktuali informacija Mokesčių mokėtojai, t. y. kiek ji dar liko skolinga biudžetui 2014-10-02: 46,12 Lt GPM ir 23,55 Lt GPM delspinigių.“

5.7. „Pareiškėja 2014-11-07 į biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą sumokėjo 23,55 Lt GPM, mokamo nuolatinio Lietuvos gyventojo.“

5,8. „Mokesčių mokėtoja 2014-11-03 per Mano VMI portalą pateikė paklausimą, kuriame prašė paaiškinti, kodėl 2014-10-02 rašte Nr. (20.21 -06)-RMA-23244 nurodyta, kad ji yra skolinga 46,12 Lt GPM, ir pateikti detalų 23,55 Lt delspinigių apskaičiavimą.

[...] per Mano VMI portalą 2014-11-27 pateiktas atsakymas Nr. (20.21-06) RMA-25643, kuriame nurodyta detali informacija apie Mokesčių mokėtojos apskaičiuotą nepriemoką ir delspinigius. Informacija pateikta duomenis įrašant į lentelę. Visos apskaitos duomenų ataskaitos yra formuojamos lentelių forma. Praktika rodo, kad platesnės apimties duomenis, pateiktus lentelėje, mokesčių mokėtojams suprasti yra lengviau. Neretai mokesčių mokėtojai patys prašo duomenis pateikti lentelės forma. Mokesčių mokėtojai pateiktoje lentelėje yra surašyti mokestiniai laikotarpiai, deklaracijų pateikimo datos, mokesčių sumokėjimo terminai, išsamūs duomenys apie delspinigių apskaičiavimą (data, nuo kurios skaičiuoti delspinigiai; data, iki kurios skaičiuoti delspinigiai; delspinigių skaičiavimo dienų skaičius; delspinigių dydis (%)), mokesčių mokėtojos sumokėtos ir jai grąžintos sumos, mokesčio ir delspinigių skolos likutis. [...] lentelėje yra grafos: mokesčio likutis ir delspinigių likutis, Mokesčių mokėtojos 46,39 Lt skolą sudaro mokesčio likutis 22,57 Lt GPM ir 21,97 Lt GPM delspinigių likutis už mokestinį laikotarpį 2013-01-01–2013-12-31, 1,85 Lt delspinigių likutis už mokestinį laikotarpį 2010-01-01–2010-12-31.

Prie rašto pridėta lentelė buvo atspausdinta ant abiejų lapo pusių. Raštas buvo skenuotas, o atsakymo skenuotą vaizdą įkėlus į Mano VMI portalą, rodomi 2 lapai.“

5.9. „[...] teikiant atsakymą į Mokesčių mokėtojos 2014-10-02 paklausimą delspinigių skaičiavimo už laiku nesumokėtą GPM už 2013 m., riba (delspinigiai skaičiuojami 180 d. nuo teisės išieškoti atsiradimo dienos) dar nebuvo pasiekta, apskaičiuota delspinigių suma buvo 23,55 Lt. Teikiant atsakymą į 2014-11-03 paklausimą apskaičiuota GPM delspinigių suma buvo 23,82 Lt, susidaro 0,27 Lt skirtumas (23,82 Lt - 23,55 Lt= 0,27 Lt).“

5.10. „Mokesčių mokėtojai pranešimai apie nesumokėtus mokesčius buvo siųsti:

1) 2013-03-14 – pranešimas dėl nesumokėto žemės mokesčio, 156 Lt (mokestinis laikotarpis: 2012-01-01–2012-12-31);

2) 2013-11-20 – pranešimas dėl nesumokėto žemės mokesčio, 167 Lt (mokestinis laikotarpis: 2013-01-01–2013-12-31) + apskaitoma mokestinė nepriemoka pagal ankstesnius

mokėjimo terminus, 151,60 Lt. Viso 318,60 Lt;

3) 2014-03-26 – pranešimas dėl nesumokėto gyventojų pajamų mokesčio, 173 Lt (mokestinis laikotarpis: 2010-01-01–2010-12-31) + apskaitoma mokestinė nepriemoka pagal ankstesnius mokėjimo terminus, 0,75 Lt. Viso 173,75 Lt;

4) 2014-05-28 – pranešimas dėl nesumokėto gyventojų pajamų mokesčio, 985,03 Lt (mokestinis laikotarpis: 2013-01-01–2013-12-31) + apskaitoma mokestinė nepriemoka pagal ankstesnius mokėjimo terminus, 125,6 Lt. Viso 1110,63 Lt. Kadangi nebuvo sumokėti mokesčiai iki galo ir nesusiformavo nauja prievolė sumokėti mokesčio, pranešimai apie nepriemoką dėl tos pačios prievolės nebeformuojami.“

5.11. „Mokesčių mokėtojos GPM delspinigių nepriemoka 2014-11-27 (23,82 Lt), palyginus su delspinigių nepriemoka 2014-10-02 (23,55 Lt), padidėjo dėl delspinigių, apskaičiuotų už nesumokėtą GPM už 2013 m. Duomenų 2014-10-02 teikimo dieną delspinigių skaičiavimo riba dar nebuvo pasiekta. Iš Mokesčių mokėtojai pateiktos lentelės duomenų matyti, kad 2014 metų mokestinio laikotarpio skola dar nėra apskaitoma, delspinigiai yra apskaičiuoti nuo laiku nesumokėto GPM už 2013 metus ir už 2010 metus.“

5.12. „Pareiškėja 2011-03-16 pateikė pirminę 2010 m. metinę pajamų deklaraciją, joje nurodė 681,00 Lt grąžintiną iš biudžeto sumą. 2011-06-13 pateikė patikslintą 2010 m. metinę pajamų deklaraciją, joje nurodė 854,00 Lt grąžintiną iš biudžeto sumą. Iš šios sumos 7,66 Lt buvo įskaityti mokesčių mokėtojos žemės mokesčio delspinigių, apskaičiuotų už pavėluotai sumokėtą 2010 m. žemės mokestį, nepriemokai padengti (mokesčio sumokėjimo terminas 2010-11-02, mokestis sumokėtas 2011-04-20), o likusi dalis 846,34 Lt GPM 2011-08-09 buvo grąžinta mokesčių mokėtojai.“

5.13. „Pareiškėja **tik** 2014-03-18 pateikė dar vieną patikslintą 2010 m. deklaraciją, kurioje deklaravo mažesnę grąžintiną iš biudžeto mokesčio sumą (681,00 Lt). Kadangi pagal 2011-06-13 pateiktą deklaraciją mokesčių mokėtojai buvo grąžinta (įskaityta) didesnė GPM suma (854,00 Lt), susidarė 173,00 Lt GPM nepriemoka ir buvo apskaičiuota 1,85 Lt GPM delspinigių. Pareiškėjos apskaitos kortelėje GPM skola už 2010 m. atsirado tik tada, kai Mokesčių mokėtoja patikslino 2010 m. deklaraciją, t. y. 2014-03-18, todėl padengti ją 2010 metais nebuvo jokios galimybės.“

5.14. „Pareiškėjai 2014-03-18 patikslinus 2010 m. metinę pajamų deklaraciją į mažesnę grąžintiną sumą, mokesčių mokėtojos apskaitos kortelėje atsirado 173,00 Lt nepriemoka ir nebuvo jokios permokos, kurią galima būtų įskaityti mokestinėms nepriemokoms padengti.“

5.15. „Pareiškėjos 2014-09-15 raštas 2014-09-15 gautas Vilniaus apskrities VMI, kanceliarijoje užregistruotas ir 2014-09-15 dokumentas perduotas MAD PAS 1 Poskyrio vedėjai Daliai Bagotyrienei įrašyti rezoliuciją. 2014-09-16 įrašyta rezoliucija, sukurta pagrindinė užduotis vyriausiajai specialistei Ievai Anusevičienei atlikti privalomus veiksmus, nurodytas įvykdymo terminas – 2014-10-13. Atsakymas į mokesčių mokėtojos raštą parengtas 2014-10-02.“

5.16. „Pareiškėjos 2014-11-03 raštas pateiktas per Mano VMI portalą, 2014-11-05 dokumentas perduotas MAD PAS I Poskyrio vedėjai Daliai Bagotyrienei įrašyti rezoliuciją. 2014-11-05 įrašyta rezoliucija, sukurta pagrindinė užduotis vyriausiajai specialistei Ievai Anusevičienei atlikti privalomus veiksmus, įvykdymo terminas 2014-11-28 (buvo nurodytas raštą Poskyrio vedėjai perdavusio darbuotojo). Atsakymas į mokesčių mokėtojos raštą parengtas 2014-11-27. Mokesčių mokėtojos raštų nagrinėjimo terminai nebuvo pradelsti.“

6. VMI pateikė paaiškinimą dėl visų Pareiškėjai apskaičiuotų mokesčių (nepriemokos, delspinigių):

6.1. „Pareiškėja 2011-03-16 pateikė pirminę 2010 m. metinę pajamų deklaraciją, joje nurodė 681,00 Lt grąžintiną iš biudžeto sumą. 2011-06-13 pateikė patikslintą 2010 m. metinę pajamų deklaraciją, joje nurodė 854,00 Lt grąžintiną iš biudžeto sumą. Mokesčių mokėtojai 2011-08-09 buvo grąžinta 846,34 Lt GPM suma, o 7,66 Lt buvo įskaityti žemės mokesčio delspinigių

mokestinei nepriemokai padengti už 2010 m. 2014-03-18 pateikė dar kartą patikslintą 2010 m. metinę pajamų deklaraciją, kurioje deklaravo jau mažesnę (681,00 Lt) grąžintiną iš biudžeto sumą. Dėl to mokesčių mokėtojos apskaitos kortelėje susidarė 173,00 GPM nepriemoka, nuo jos buvo apskaičiuota 1,85 Lt GPM delspinigių.

Pareiškėja 2014-03-27 pateikė 2013 m. metinę pajamų deklaraciją, kurioje deklaravo mokėtiną 983,00 Lt GPM sumą (mokėjimo terminas 2014-05-02).

Mokesčių mokėtoja turėjo sumokėti 1156,00 Lt GPM (173,00 Lt už 2010 m. + 983,00 Lt už 2013 m.) ir 23,82 Lt GPM delspinigių (1,85 Lt už 2010 m. + 21,97 Lt už 2013 m.).

Mokesčių mokėtoja sumokėjo 2014-04-15 50,00 Lt, 2014-05-30 276,69 Lt, 2014-07-16 247,47 Lt, 2014-09-02 250,47 Lt, 2014-11-07 23,55 Lt. Viso sumokėta 848,18 Lt + 285,25 Lt (permoka pagal mokesčių mokėtojos pateiktą prašymą) = 1133,43 Lt. Iš 1156,00 Lt - 1133,43 Lt = 22,57 Lt likusi neapmokėta GPM suma ir 23,82 Lt GPM delspinigiai.“

6.2. „GPM mokestinė nepriemoka už 2010 m. 173,00 Lt buvo padengta 2014-04-15 50,00 Lt įmoka, likusi prievolės dalis 123,00 Lt buvo padengta iš 2014-05-30 276,69 Lt įmokos.

GPM mokestinė nepriemoka už 2013 m, 983,00 Lt (mokėjimo terminas 2014-05-02) buvo dengiama 2014-05-30 įmokos 276,69 Lt likusia suma 153,69 Lt, GPM delspinigiai apskaičiuoti nuo prievolės 983,00 Lt nuo 2014-05-03 iki 2014-05-30 8,12 Lt.

GPM mokestinė nepriemoka 829,31 Lt (983,00 Lt - 153,69 Lt) dengiama permoka 2014-06-23 285,25 Lt pagal mokesčių mokėtojos pateiktą prašymą. GPM delspinigiai apskaičiuoti nuo prievolės 829,31 Lt nuo 2014-05-31 iki 2014-06-23 6,00 Lt.

GPM mokestinė nepriemoka 544,06 Lt (829,31 Lt - 285,25 Lt) dengiama 2014-07-16 įmoka 247,47 Lt. GPM delspinigiai apskaičiuoti nuo prievolės 544,06 Lt nuo 2014-06-24 iki 2014-07-16 3,68 Lt.

GPM mokestinė nepriemoka 296,59 Lt (544,06 Lt - 247,47 Lt) dengiama 2014-09-02 įmoka 250,47 Lt. GPM delspinigiai apskaičiuoti nuo prievolės 296,59 Lt nuo 2014-07-17 iki 2014-09-02 4,32 Lt.

GPM mokestinė nepriemoka 46,12 Lt (296,59 Lt - 250,47 Lt) dengiama 2014-11-07 įmoka 23,55 Lt. GPM delspinigiai apskaičiuoti nuo prievolės 46,12 Lt nuo 2014-09-03 iki 2014-10-29 0,57 Lt.

Iš viso apskaičiuota GPM delspinigių suma 22,69 Lt, dėl permokos delspinigių skaičiavimo datai koreguota - 0,72 Lt, delspinigių likutis 21,97 Lt.

Likusi Pareiškėjos GPM mokestinė nepriemoka yra 22,57 Lt GPM ir 23,82 Lt GPM delspinigių (1,85 Lt už 2010 m. + 21,97 Lt už 2013 m.).“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

7. Lietuvos Respublikos teisės aktai ir teismų praktika

7.1. *Įstatymai*

7.1.1. *Mokesčių administravimo įstatyme* (arba toliau vadinama – MAĮ) nustatyta:

1) *25 straipsnis* – „Centrinis mokesčių administratorius pagal kompetenciją atlieka tokias pagrindines funkcijas: [...]; 7) kontroliuoja, ar teisingai apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti mokesčiai; [...]“;

2) *40 straipsnis* – „Mokesčių mokėtojas privalo: 1) laiku ir tiksliai įvykdyti mokestinę prievolę; 2) bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, vykdyti jo teisėtus nurodymus ir netrukdyti įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių; [...]; 4) teisingai apskaičiuoti mokestį, vadovaudamasis mokesčių įstatymais; 5) laiku pateikti mokesčių deklaracijas ir kitus teisės aktuose nurodytus dokumentus; [...]; [...]“;

3) *66 straipsnis* – „1. Vadovaudamasis mokesčių teisės aktais, priklausantį mokėti mokestį apskaičiuoja **pats mokesčių mokėtojas**, išskyrus atitinkamuose mokesčių teisės aktuose numatytas

išimtis. Pastebėjęs, kad mokestis buvo apskaičiuotas neteisingai, mokesčių mokėtojas jį perskaičiuoja. 2. Tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas teisės aktų nustatyta tvarka neapskaičiavo mokesčio arba neteisingai apskaičiavęs jo neperskaičiavo, mokesčių mokėtojui priklausantį mokėti mokestį apskaičiuoja mokesčių administratorius, remdamasis mokesčių mokėtojo pateiktomis mokesčių deklaracijomis, apskaitos bei kitais dokumentais arba kitais šiame skyriuje numatytais specialiais mokesčių apskaičiavimo būdais“;

4) *67 straipsnis* – 1. „Mokesčių administratorius privalo pagrįsti jo mokesčių mokėtojui apskaičiuotas mokesčio ir su juo susijusias sumas. 2. Mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su mokesčių administratoriaus apskaičiuotomis konkrečiomis mokesčio ir su juo susijusiomis sumomis, privalo pagrįsti, kodėl jos yra neteisingos“‘

5) *144 straipsnis* – „Mokesčių mokėtojas turi teisę apskųsti bet kurį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą arba neveikimą“;

6) *146 straipsnis* – „1. Skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nenurodytų šio Įstatymo 145 straipsnyje, jų nepriėmimo, taip pat skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų (jų nepriėmimo), kuriais mokestiniai ginčai nesprendžiami iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

7.1.2. *Administracinių bylų teisenos įstatyme* (toliau vadinama – ABTĮ) reglamentuojama:

1) *5 straipsnis* – „1. Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas“;

2) *6 straipsnis* – „Teisingumą administracinėse bylose vykdo tik teismai, vadovaudamiesi visų asmenų lygybe įstatymui ir teismui, nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių“;

3) *15 straipsnis* – „Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: 1) valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų teisėtumo, taip pat šių subjektų atsisakymo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo [...]; 4) mokesčių [...] sumokėjimo, grąžinimo ar išieškojimo; [...].“

7.1.3. *Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje* nustatyta: „Seimo kontrolierius [...] priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...]; 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje.“

7.2. *Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininko 2013-12-17 įsakymu Nr. VA-91 patvirtintame Mokestinių prievolių likučių suderinimo su Valstybine mokesčių inspekcija taisyklių įgyvendinimo tvarkos apraš*e (toliau vadinama – Aprašas) reglamentuojama: „[...]. 25. Mokesčių mokėtojas, pageidaujantis sutikrinti savo apskaitoje turimus su mokesčių sumokėjimu ar mokesčių deklaravimu susijusius duomenis su bet kurio pasirinkto ataskaitinio laikotarpio VMI turimais apskaitos duomenimis, gali užsisakyti šio Tvarkos aprašo 20 punkte nustatyta tvarka Mokestinių prievolių likučių suderinimo ataskaitą (suminė) (toliau – Ataskaita (suminė)). [...]. 27. Mokesčių mokėtojui pageidaujant, pagal parengtos Ataskaitos (suminė) duomenis VMI prie FM gali parengti Suderinimo aktą ir pateikti mokesčių mokėtojui šio Tvarkos aprašo 16 punkte nustatyta tvarka. [...].“

7.3. *Teismų praktika*

Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas formuoja vienodą administracinių teismų praktiką aiškinant ir taikant įstatymus ir kitus teisės aktus. [...]“:

1) *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo* (toliau vadinama – LVAT) *praktikos, taikant mokesčių administravimą reglamentuojančias teisės normas, apibendrinimo* (II dalis, pritarta LVAT teisėjų 2012-03-07 pasitarime; parengė LVAT Teisinės analizės ir informacijos departamentas) *38.2 punkte* pažymėta:

LVAT „išplėstinė teisėjų kolegija *administracinėje byloje Nr. A*^{442}*-1238/2011* yra

konstatavusi, kad MAĮ 144 straipsnyje įtvirtinta mokesčių mokėtojo teisė apskųsti bet kurį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą arba neveikimą ta apimtimi, kiek tai susiję su mokesčių mokėtojo teise į teisminę gynybą, turi būti aiškinama sistemiškai atsižvelgiant į ABTĮ 5 straipsnio ir 22 straipsnio 1 dalies nuostatas. Aiškinant MAĮ 144 straipsnio nuostatas minėtu būdu, galima daryti išvadą, kad administraciniams teismams priskirta nagrinėti administracines bylas dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) priimtų teisės aktų, taip pat veiksmų (neveikimo), darančių įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, teisėtumo, todėl administraciniams teismams priskirta nagrinėti administracines bylas dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) priimtų teisės aktų, taip pat veiksmų (neveikimo), darančių įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, teisėtumo (2011-03-17 išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A^{442}-1238/2011)“;

2) *2011-07-15 nutartis administracinėje byloje Nr. AS^{143}-494/2011* – „Mokesčių administratoriaus sprendimams apskųsti nustatyta dvejopa tvarka: dėl vienų yra privaloma ikiteisminė nagrinėjimo procedūra (mokestiniai ginčai) (MAĮ 145 str., *2* str. 20 d.), o dėl kitų nustatytas tiesioginis kreipimasis į teismą (kiti ginčai) (MAĮ 146 str.).“

Išvados

8. Pareiškėjos skundo Seimo kontrolieriui dalykas yra galimai nepagrįsti VMI pareigūnų sprendimai dėl mokestinės prievolės bei netinkamo paaiškinimo dėl nesumokėtų mokesčių.

9. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, atkreiptinas dėmesys į šias aplinkybes:

9.1. Pareiškėjai, kaip mokesčių mokėtojui, prievolė mokėti mokesčius atsirado vadovaujantis MAĮ nuostatomis, kad mokesčių mokėtojas privalo laiku ir tiksliai vykdyti mokestinę prievolę, teisingai apskaičiuoti mokestį, vadovaudamasis mokesčių įstatymais (šios pažymos 7.1.1 papunkčio 2 ir pastraipos);

9.2. kilus neaiškumų dėl apskaičiuoto mokesčio ir su juo susijusių sumų, Mokesčių mokėtoja turėjo galimybę (ir turi) kreiptis į VMI suderinti likučius vadovaujantis Apraše nurodyta tvarka (šios pažymos 7.2 punktas), pateikiant dokumentus arba duomenis, patvirtinančius mokesčių sumokėjimą ar deklaravimą, arba atlikti kitus su mokesčių apskaita susijusius veiksmus;

9.3. Mokesčių mokėtojai buvo pateikti mokesčių administratoriaus turimi apskaitos duomenys apie jos deklaruotus bei sumokėtus mokesčius bei apskaičiuotus delspinigius, atsakymai į prašymus dėl įskaitymo, apskaičiuotų mokesčių:

1) mokesčių apskaitos informacinė sistema automatiškai suformavo ir Mano VMI portale patalpino pranešimus apie nesumokėtas prievoles (šios pažymos 5.10 punktas). Pareiškėja juos gavusi nenurodė, kurie mokesčių apskaitos duomenys nesutampa su jos duomenimis (7.1.1 papunkčio 4 pastraipa);

2) VMI tenkino Pareiškėjos prašymą mokestinę nepriemoką sumokėti dalimis ir apie tai informavo 2014-05-02 raštu (šios pažymos 5.3 punktas) bei paaiškino delspinigių skaičiavimo tvarką;

3) tenkinant Pareiškėjos prašymą, 2014-09-25 buvo priimtas sprendimas grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) (šios pažymos 5.4 punktas);

4) VMI 2014-10-02 raštu pateikė atsakymą į Pareiškėjos paklausimą dėl „užskaitos pagal jos Prašymą“, taip pat nurodė, kokią sumą (2014-10-02 duomenimis) ji skolinga biudžetui (šios pažymos 5.6 punktas);

5) VMI 2014-11-27 per Mano VMI pateikė detalią informaciją (lentelės forma), atsakydama į Pareiškėjos paklausimą dėl 46,13 Lt GPM skolos ir 23,55 Lt delspinigių apskaičiavimo (šios pažymos 5.8 punktas);

9.4. Pareiškėja turi galimybę (jeigu netenkina jai VMI pareigūnų pateiktų duomenų forma)

per Mano VMI portalą, pasirinkusi paslaugą *Mokesčių mokėtojo apskaitos duomenų tvarkymas ir mokėjimai, Apskaitos duomenų ataskaitos*, pati susiformuoti *Prievolių, delspinigių ir įplaukų žiniaraštį, Mokestinių prievolių likučių ataskaitą, Delspinigių ataskaitą, Apskaitos operacijų ataskaitą*, tose ataskaitose pateiktus duomenis palyginti su savo turimais apskaitos duomenimis.

9.5. VMI Pareiškėjai jos prašomą informaciją teikė tinkamai, t. y. vadovaudamasi galiojančių teisės aktų nuostatomis: Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymu, Asmenų aptarnavimo Valstybinėje mokesčių inspekcijoje taisyklėmis.

Seimo kontrolieriui buvo pateiktas išsamus paaiškinimas dėl Pareiškėjai apskaičiuotų mokesčių (šios pažymos 6 paragrafas).

10. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (šios pažymos 1–6 paragrafai) bei teisinį reglamentavimą, nurodytą šios pažymos 7 paragrafe, konstatuotina:

10.1. už tinkamą mokesčių sumokėjimą pirmiausia yra atsakinga pati Mokesčių mokėtoja. Ji privalo žinoti (išsiaiškinti) su mokesčių mokėjimu susijusias savo pareigas, jas tinkamai vykdyti;

10.2. vadovaujantis MAĮ 146 straipsnio nuostatomis, skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nenurodytų šio įstatymo 145 straipsnyje, jų nepriėmimo, taip pat skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų (jų nepriėmimo), kuriais mokestiniai ginčai nesprendžiami iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka (šios pažymos 7.1.1 papunkčio 6 pastraipa, 7.1.2 papunktis);

10.3. vadovaujantis Įstatymo 144 straipsnio nuostatomis, Pareiškėja turi teisę apskųsti bet kurį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą arba neveikimą (šios pažymos 7.1.1 papunkčio 5 pastraipa);

10.4. Pareiškėja mokestinio ginčo, kuriems MAĮ nustatyta ikiteisminė ginčų nagrinėjimo tvarka, nekelia, skundžia VMI veiksmus galimai netinkamai informavus dėl atsiradusios mokestinės prievolės, o tokie ginčai nagrinėjami ABTĮ įstatymo nustatyta tvarka, taigi Pareiškėjos skundas nagrinėtinas kitoje institucijoje, t. y. teisme;

10.5. vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 3 ir 6 punktais bei šio straipsnio 4 dalimi, skundo tyrimo metu paaiškėjus, jog skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai ir skundą tikslinga nagrinėti kitoje institucijoje, skundo tyrimas nutrauktinas (šios pažymos 7.1.3 papunktis).

Taigi Pareiškėjos skundo tyrimas nutrauktinas.

11. VMI Pareiškėjai 2014-11-27 pateikė detalią informaciją (duomenis įrašius į lentelę) apie jos deklaruotas, sumokėtas (grąžintas) GPM sumas bei apskaičiuotus delspinigius. Kadangi, Pareiškėjos teigimu, pateikta informacija nėra aiški (nesuprantama), tikslinga kreiptis į VMI, prašant dar kartą pateikti Pareiškėjai išsamią, kuo aiškesnę informaciją ir paaiškinimą apie sumokėtas / nesumokėtas GPM sumas bei apskaičiuotus delspinigius, o jeigu yra susidariusi mokestinė nepriemoka, paaiškinti, iki kada ją sumokėti.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia X skundo dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnų veiksmų tyrimą nutraukti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1

dalies 14 ir 17 punktais, Seimo kontrolierius ***Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkui*** rekomenduoja užtikrinti, kad Pareiškėjai būtų pateiktas (pasirinktinai: žodžiu, raštu) kuo aiškesnis paaiškinimas apie sumokėtas / nesumokėtas GPM sumas bei apskaičiuotus delspinigius, o jeigu yra susidariusi mokestinė nepriemoka, paaiškinti iki kada ją sumokėti bei imtis priemonių, kad mokesčių mokėtojams būtų pateikiama aiški, suprantama informacija dėl mokesčių, delspinigių sumokėjimo / nesumokėjimo.

Apie rekomendacijų vykdymą Seimo kontrolierių informuoti iki 2015-06-30.

Seimo kontrolierius Augustinas Normantas